

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

På baggrund af en forlængelse af lovbestemt rettighed ved tekstanmærkning nr. 3 til ”hovedkonto 30.12.08 Offentlig pension til alderspensionister” til Finansloven 2021 stilles der forslag om ændring af Inatsisartutlov om alderspension. Ændringen vil medføre, at kommunalbestyrelsen efter ansøgning kan træffe afgørelse om, at pensionsalderen er 65 år for en person, som er nedslidt efter mindst 35 års hårdt fysisk eller psykisk arbejde.

Forslaget indeholder både ændringer af Inatsisartutlov om alderspension og ændringer af Inatsisartutlov om førtidspension, der begge har fået vedtaget ny praksis i form af tekstanmærkninger til finansloven.

2. Hovedpunkter i forslaget

2.1. Pensionsalder på 65 år for personer, som er nedslidte efter mindst 35 års hårdt fysisk eller psykisk arbejde

I § 1, stk. 1, i Inatsisartutloven om alderspension er fastsat, at pensionsalderen er 65 år. I § 1, stk. 2, er fastsat, at pensionsalderen forhøjes til 66 år fra den 1. januar 2017. Dog kan kommunalbestyrelsen efter ansøgning afgøre, at pensionsalderen først forhøjes til 66 år fra den 1. januar 2021 for en person, som er nedslidt efter 35 års hårdt fysisk eller psykisk arbejde. I § 1, stk. 3, er fastsat, at pensionsalderen fra første januar 2021 forhøjes til 67 år. Dog kan kommunalbestyrelsen efter ansøgning afgøre, at pensionsalderen først forhøjes til 67 år fra den 1. januar 2025 for en person, som er nedslidt efter 35 års hårdt fysisk eller psykisk arbejde.

I henhold til Inatsisartutloven om alderspension er pensionsalderen således i dag 67 år, men frem til 2025 vil en person, som er nedslidt efter 35 års hårdt fysisk eller psykisk arbejde, efter ansøgning kunne tildeles alderspension som 66-årig.

På finansloven for 2021 er imidlertid vedtaget en tekstanmærkning (tekstanmærkning nr. 3 til hovedkonto 30.12.08 Offentlig pension til alderspensionister), som fraviger de nævnte bestemmelser i Inatsisartutloven om alderspension. Tekstanmærkningen fastsætter således, at en kommunalbestyrelse efter ansøgning kan tildele alderspension til personer, som er nedslidt efter mindst 35 års hårdt fysisk eller psykisk arbejde, såfremt ansøgeren er fyldt 65 år.

Finanslove har alene virkning for det pågældende finansår, og den aktuelle adgang til under visse betingelser at tildele nedslidte personer alderspension, fra de er fyldt 65 år, er således alene gældende for 2021.

Det er et politisk ønske fortsat at kunne tilgodese borgere, der på grund af langvarig, hårdt fysisk eller psykisk arbejde er nedslidte.

Med lovforslaget lovfæstes derfor den ved tekstanmærkning fastsatte retstilstand, hvorefter personer, som er fyldt 65 år, og som er nedslidte efter mindst 35 års hårdt fysisk eller psykisk arbejde, efter ansøgning kan tildeles alderspension.

2.2. Årlig regulering af alderspension og førtidspension med satstilpasningsprocenten

Med vedtagelsen af Inatsisartutlov nr. 9 af 1. juni 2017 om satstilpasningsprocent og aktuel indkomst var det hensigten, at alle sociale kontantydelse, herunder alderspension og førtidspension fremover, med virkning fra 1. januar 2019, skulle reguleres årligt med satstilpasningsprocenten.

Et ”Forslag til Inatsisartutlov om ændring af forskellige landstingslove og inatsisartutlove vedrørende skatter og afgifter samt overførselsindkomster som følge af Inatsisartutlov om en satstilpasningsprocent og om aktuel indkomst” blev på den baggrund udarbejdet til fremsættelse på forårssamlingen 2018. På grund af valgudskrivelse blev forårssamlingen imidlertid aflyst, og lovforslaget bortfaldt.

Såvel alderspension som førtidspension har imidlertid med virkning fra 1. januar 2019 været genstand for årlig regulering på grundlag af satstilpasningsprocenten. Dette er sket gennem tekstanmærkninger på finansloven for hvert af årene 2019 – 2021.

De aktuelt gældende satser for alderspension er fastsat på finansloven for 2021 ved tekstanmærkning nr. 2 til hovedkonto 30.12.08 Offentlig pension til alderspensionister. Satsene omfatter grundbeløb, pensionstillæg, og indtægtsgrænser.

Den aktuelt gældende sats for højeste førtidspension er fastsat på finansloven for 2021 ved tekstanmærkning nr. 2 til hovedkonto 30.12.09 Førtidspension.

Finanslovene har alene virkning for det pågældende finansår, og de aktuelle satser for hhv. alderspension og førtidspension er således alene gældende for 2021.

Med lovforslagets § 1, nr. 2, lovfæstes den årlige regulering af alderspensionssatserne med satstilpasningsprocenten.

Med lovforslagets § 2, nr. 3, lovfæstes endvidere den årlige regulering af førtidspensionssatsen.

Med virkning fra 1. januar 2022 vil de nævnte satser således fremover automatisk blive reguleret 1 gang årligt med satstilpasningsprocenten.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Økonomiske omkostninger er vedtaget som en del af finansloven for 2021 og nærværende forslag har ingen selvstændige omkostninger.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Konsekvenser for miljø, natur og folkesundhed

Forslaget har ingen konsekvenser for miljø, natur eller folkesundhed.

6. Konsekvenser for borgerne

Borgere, der grundet hårdt fysisk eller psykisk arbejde gennem 35 år, kan få alderspension i en alder af 65 år.

7. Andre væsentlige konsekvenser

Forslaget er en udmøntning af en lovbestemt rettighed, der blev forlænget med vedtagelsen af Finanslov 2021.

8. Høring

Forslaget har i perioden 19. januar 2021 til 26. januar 2021 været offentliggjort på høringsportalen på www.naalakkersuisut.gl, og har i samme periode været i høring hos en række høringsparter. Der henvises til bilag 2 om høringen og de modtagne høringssvar.

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Til stk. 1

Bestemmelsen fastsætter pensionsalderen til 67 år.

Til stk. 2

Efter bestemmelsen kan kommunalbestyrelsen efter ansøgning afgøre, at pensionsalderen er 65 år for en person, som er nedslidt efter 35 års hårdt fysisk eller psykisk arbejde.

Bestemmelsen finder anvendelse på personer, som er fyldt 65 år, men endnu ikke 67 år.

Det anbefales, at ansøgning om ret til tidlig alderspension sendes ca. 3 måneder inden ansøgeren fylder 65 år, således at kommunalbestyrelsen kan nå at sagsbehandle ansøgningen.

Det er en betingelse at ansøgeren har været beskæftiget i mindst 35 år uden lediggang i længere perioder vurderet efter karakteren af den pågældendes beskæftigelse, og at ansøgeren som følge heraf er nedslidt fysisk eller psykisk. Det er desuden en betingelse, at ansøgeren fortsat er tilknyttet arbejdsmarkedet.

Ansøgers aktive arbejdsperiode opgøres som den samlede periode fra ansøgers varige indtræden på arbejdsmarkedet og frem til ansøgningstidspunktet. I opgørelsen medregnes arbejdsfrie perioder, der skyldes barselsorlov, efteruddannelse og videreuddannelse, periodisk ledighed ved råvaremangel og islæg og anden uforskyldt ledighed. I opgørelse af arbejdsperioden bortses fra perioder uden beskæftigelse og hvor ansøger ikke må anses for at have været aktivt jobsøgende.

Ved fysisk nedslidt forstås en nedslidning af kroppens funktion gennem ensformige, belastende arbejdsbevægelser eller hårdt arbejde, som har medført funktionsnedsættelser og nedslidning af kroppen resulterende i en nedsat fysisk funktionsevne, som giver personen en væsentlig begrænsning i arbejdsmuligheden.

Nedslidning er kroppens reaktion på belastningerne i det daglige arbejde. Det kan være i form af smerter i musklerne, ømhed i nakken eller værkende knæ. Kroppen kan holde til store belastninger over lang tid, men der er grænser. Hvis der er opstået skader eller svækket legeme som følge af lang tids belastning uden pauser og uden variation giver skader eller svækker legemet. Det væsentlige er, at nedslidningen af kroppen sker i forbindelse med erhvervsaktivitet.

Ved psykisk nedslidt forstås en nedslidning af det psykiske helbred grundet et psykisk belastende arbejde. Der kan være tale om stor arbejdsmængde og tidspres gennem længere

tid, høje følelsesmæssige krav, vold og trusler samt mobning, hvor arbejdsopgaverne, omfanget heraf eller omgivelserne har været af en så belastende karakter, at personen er blevet påvirket heraf og som følge heraf er blevet psykisk nedslidt. Den psykiske nedslidning skal have medført en nedsat psykisk funktionsevne.

Til stk. 3

Bestemmelsen bemyndiger Naalakkersuisut til at fastsætte nærmere regler for mulighed for alderspension i en alder af 65 år ved nedslidthed.

Bemyndigelsen kan blandt andet anvendes til en fastlæggelse af kravene til en administration af ordningen, til en nærmere præcisering af kravene til en ansøgning og karakteren af den fysiske eller psykiske belastning, som en ansøger skal have været udsat for, til den faglige bedømmelse af en fysisk eller psykisk nedslidnings omfang og årsag samt for beregning og dokumentation af beskæftigelsesperioden.

Til nr. 2

”Reguleringsprisindeks” ændres til ”satstilpasningsprocent”, da det er praksis i forhold til regulering af pensionssatser.

Til § 2

Til nr. 3

”Reguleringsprisindeks” ændres til ”satstilpasningsprocent”, da det er praksis i forhold til regulering af pensionssatser.

Til § 3

Til stk. 1

Inatsisartutloven træder i kraft dagen efter Inatsisartutlovens kundgørelse, og har virkning fra 1. januar 2021.

Til stk. 2

Bestemmelsen fastslår, at selv om tidspunktet for tilkendelse af alderspension hæves, vil dette ikke føre til, at en person, der allerede 1 gang er tilkendt alderspension, vil miste retten til alderspension.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov	
<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	§ 1 <i>I Inatsisartutlov nr. 20 af 23. november 2015 om alderspension, som ændret ved Inatsisartutlov nr. 24 af 7. december 2015, Inatsisartutlov nr. 6 af 2. juni 2017 og Inatsisartutlov nr. 35 af 28. november 2019 foretages følgende ændringer:</i>
<p>§ 1 Pensionsalderen er 65 år, jf. dog stk. 2-4. <i>Stk. 2.</i> Pensionsalderen forhøjes til 66 år fra den 1. januar 2017. Dog kan kommunalbestyrelsen efter ansøgning afgøre, at pensionsalderen først forhøjes til 66 år fra den 1. januar 2021 for en person, som er nedslidt efter mindst 35 års hårdt fysisk eller psykisk arbejde. <i>Stk. 3.</i> Pensionsalderen forhøjes til 67 år fra den 1. januar 2021. Dog kan kommunalbestyrelsen efter ansøgning afgøre, at pensionsalderen først forhøjes til 67 år fra den 1. januar 2025 for en person, som er nedslidt efter mindst 35 års hårdt fysisk eller psykisk arbejde. <i>Stk. 4.</i> Naalakkersuisut fastsætter nærmere regler for udskudt forhøjelse af pensionsalderen efter stk. 2 og 3. <i>Stk. 5.</i> Personer, der allerede er tilkendt alderspension, fortaber ikke retten hertil, selv om stk. 2-3 måtte føre til, at de ikke længere opfylder aldersbetingelsen for tilkendelse af alderspension.</p>	<p>1. § 1 affattes således: ” § 1. Pensionsalderen er 67 år, jf. dog stk. 2. <i>Stk. 2.</i> Kommunalbestyrelsen kan efter ansøgning afgøre, at pensionsalderen er 65 år for en person, som er nedslidt efter mindst 35 års hårdt fysisk eller psykisk arbejde og stadig er tilknyttet arbejdsmarkedet. <i>Stk. 3.</i> Naalakkersuisut kan fastsætte nærmere regler for tilkendelse af alderspension efter stk. 2.”</p>
<p>§ 11, stk. 1 De i §§ 9-10 nævnte beløb reguleres på grundlag af det af Grønlands Statistik opgjorte reguleringsprisindeks. Grundbeløb og pensionstillæg reguleres med den indenfor de seneste 12 måneder opgjorte ændring i reguleringsprisindekset af 1. juli.</p>	<p>2. § 11, stk. 1, affattes således: ”De i §§ 9-10 nævnte beløb reguleres på grundlag af den af Grønlands Statistik opgjorte satstilpasningsprocent. Grundbeløb og pensionstillæg reguleres med den indenfor de seneste 12 måneder opgjorte ændring i satstilpasningsprocenten af 1. juli.</p>

Reguleringen foretages en gang årligt gældende fra den førstkommende 1. januar.	Reguleringen foretages en gang årligt gældende fra den førstkommende 1. januar.”
	§ 2 <i>I Inatsisartutlov nr. 40 af 9. december 2015 om førtidspension, som ændret ved Inatsisartutlov nr. 19 af 28. november 2016, Inatsisartutlov nr. 40 af 23. november 2017, Inatsisartutlov nr. 6 af 27. november 2018, Inatsisartutlov nr. 28. af 28. november 2019 og Inatsisartutlov nr. 6 af 19. november 2020 foretages følgende ændringer:</i>
§ 18, stk. 1 Førtidspensionsbeløbet, jf. § 17, stk. 2, reguleres på grundlag af det af Grønlands Statistik opgjorte reguleringsprisindeks. Førtidspensionsbeløbet reguleres med den indenfor de seneste 12 måneder opgjorte ændring i reguleringsprisindekset af 1. juli. Reguleringen foretages en gang årligt gældende fra den førstkommende 1. januar.	3. § 18, stk. 1, affattes således: ”Førtidspensionsbeløbet, jf. § 17, stk. 2, reguleres på grundlag af den af Grønlands Statistik opgjorte satstilpasningsprocent. Førtidspensionsbeløbet reguleres med den indenfor de seneste 12 måneder opgjorte ændring i satstilpasningsprocenten af 1. juli. Reguleringen foretages en gang årligt gældende fra den førstkommende 1. januar.”
	§ 3 Inatsisartutloven træder i kraft dagen efter Inatsisartutlovens kundgørelse, og har virkning fra 1. januar 2021. <i>Stk. 2.</i> Personer, der allerede er tilkendt alderspension, fortaber ikke retten hertil, selv om § 1, nr. 1, måtte føre til, at de ikke længere opfylder aldersbetingelsen for tilkendelse af alderspension.

Høringssvarsnotat vedrørende Forslag til: Inatsisartutlov om ændring af Inatsisartutlov om alderspension og om ændring af Inatsisartutlov om førtidspension.

Forslaget har været i høring i perioden 19. januar 2021 - 26. januar 2021. Derudover har forslaget været offentliggjort på høringsportalen www.naalakkersuisut.gl i samme periode.

Forslaget har været sendt i høring til følgende:

Formandens Departement, Departementet for Landbrug, Selvforsyning, Energi og, Miljø, Departementet for Finanser og Indenrigsanliggender, , Departementet for Boliger, Infrastruktur og Ligestilling, Departementet for Udenrigsanliggender, Erhverv, Handel og Klima, Departementet for Fiskeri og Fangst, Departementet for Sundhed, Departementet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked,, Departementet for Råstoffer, Departement for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, Socialstyrelsen, Avannaata Kommunia, Kommune Qeqertalik, Qeqqata Kommunia, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Det Sociale Ankenævn, Førtidspensionsklagenævnet, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Institut for Menneskerettigheder, Børnetalsmanden MIO, Foreningen Grønlandske Børn, MIBB (Bedre Børneliv), Sorlak (Fællesråd for børne- og ungdomsorganisationerne i Grønland), Handicaptalsmanden Tilioq, INOOQAT (Forældreforening for udviklingshæmmede i Grønland), Nunatsinni Inuit Innarluutillit Kattuffiat (Grønlandske Handicaporganisationer), ISI (Foreningen for blinde og svagsynede i Grønland), KTK (Døveforeningen i Grønland), Landsforeningen Autisme, kreds Grønland, Ældreforeningen Kattuffik Utoqqaat Nipaat, Angajoqqaatigiit (Forældreforening til børn med ADHD og/eller autisme), Kræftens Bekæmpelse i Grønland, KNIPK (Handicapforeningen i Grønland), Sugisaq (Foreningen for sindslidende og deres pårørende), Røde Kors i Grønland, Grønlands Erhverv (GE), SIK, Det Grønlandske Hus i Aarhus, Det Grønlandske Hus i Odense, Det Grønlandske Hus i Aalborg, Det Grønlandske Hus i København.

Følgende har indsendt høringssvar:

Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, Departementet for Boliger, Infrastruktur og Ligestilling, Departementet for Udenrigsanliggender, Erhverv, Handel og Klima, Departementet for Sundhed, Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug, KNIPK, Det Sociale Ankenævn, Ældretalsmanden Utoqqaat illersuisuat, GE.

Følgende har ingen bemærkninger:

Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, Departementet for Boliger, Infrastruktur og Ligestilling, Departementet for Udenrigsanliggender, Erhverv, Handel og Klima, Departementet for Sundhed, GE.

Høringssvar:

Indledning:

Høringssvar, der indeholder kommentarer til tekniske samt sproglige fejl og mangler, er uden

yderligere bemærkninger rettet i forslaget. Indkomne høringsvar med bemærkninger vedrørende forslaget materielle indhold er gengivet i deres helhed, og med departementets kommentarer anført i kursiv.

1. Det Sociale Ankenævn

”Høringsvar vedr. forslag til Inatsisartutlov om ændring af Inatsisartutlov om alderspension og om ændring af Inatsisartutlov om førtidspension.

Det Sociale Ankenævns sekretariat har følgende bemærkninger til det ovenfor anførte forslag til Inatsisartutlov.

Ad § 1, nr. 1: Der synes at være uoverensstemmelse mellem forslaget til affattelse af § 1, stk. 2 og bemærkningerne til denne bestemmelse. Ifølge bemærkningerne finder bestemmelsen anvendelse på personer, som på ”ansøgningstidspunktet” er fyldt 65 år, men endnu ikke 67 år. Denne formulering forudsætter, at der først kan ansøges om alderspension efter det fyldte 65. år, hvilket ikke fremgår af § 1, stk. 2. Endvidere forekommer det uhensigtsmæssigt, at ansøgeren allerede skal være fyldt 65 år på ansøgningstidspunktet, idet sagsbehandlingen må antages at kræve nogen tid.”

Svar: Indarbejdet.

Bemærkningerne tilpasses så det fremgår at der kan søges inden det fyldte 65. år. Det er departementets anbefaling, at der ved ansøgning om tidlig pension søges ca. 3 måneder før, ansøgeren fylder 65 år.

”Endvidere skal det generelt bemærkes, at det af hensyn til muligheden for at orientere sig om de sociale rettigheder er vigtigt, at sociallovgivningen er lettilgængelig og entydig. Det bør derfor undgås at regulere det sociale område ved hjælp af tekstanmærkninger i Finansloven, ligesom det bør undgås at vedtage love med tilbagevirkende kraft.”

Svar: Departementet er enig i at den sociale lovgivning som udgangspunkt ikke bør reguleres ved hjælp af tekstanmærkninger i Finansloven. Det har dog været et politisk ønske, at dette forslag fik virkning allerede fra årsskiftet, hvorfor det har været nødvendigt at regulere forholdet i form af en tekstanmærkning i Finansloven.

Dette forslag har til formål at flytte reguleringen fra tekstanmærkning til Inatsisartutlov, så det bliver nemmere for borgerne og forvaltningen at orientere sig om gældende regler. Der er derfor ikke tale om lovgivning med tilbagevirkende kraft.

2. Ældretalsmanden Utoqqaat illersuisuat

”Tak for brevet om ”**Høring vedrørende ændring af alderspension og ændring af førtidspension**”

Ældretalsmanden har modtaget høringsbrevet 19. januar 2021 og med tidsfrist 26. januar 2021.

Ældretalsmanden er enig med forslaget om tekstændring til finanslov for 2021 og har ikke yderligere kommentar til det.

Dog har jeg bemærkninger til teksten under **Almindelig bemærkninger, 2. Hovedpunkter i forslaget.**

Alderspension fastsætter en gradvis fremskrivning af alderskriteriet for alderspension sluttende med 67 år den 1. januar 2021. Her kan man forstå alderskriteriet slutter på 67 år og kan ikke hæves op igen. ”

Svar: Det er korrekt, at alderskriteriet pr. 1. januar fastsættes til 67 år, og at der ikke i dette forslag er hjemmel til at hæve alderskriteriet yderligere. Der er dog intet til hinder for, at Inatsisartut på et senere tidspunkt kan vedtage lovgivning, der ændrer på alderskriteriet eller andre forhold.

”Og til ordet *på grund af fysisk eller psykisk nedslidning*, denne skal præciseres grundigere, så der ikke er uens i begrundelsen ved vurdering af ansøgere.”

Svar: Bemærkningen er taget til efterretning. En nærmere beskrivelse af nedslidning vil indgå i arbejdet med udarbejdelse af vejledning.

3. KNIPK

Høring om ændring af alderspension og ændring af førtidspension.

Handicapforeningen i Grønland, KNIPK, har følgende kommentar til høring om ændring af alderspension og førtidspension.

KNIPK støtter ændringsforslaget om at give borgere, der er fyldt 65 år og på grund af fysisk eller psykisk nedslidning som følge af mindst 35 års arbejde, muligheder for at få alderspension.

Ved tidligere ændringsforslag har KNIPK gentaget en tilføjelse til forslaget om, at Inatsisartut bør overveje at ændre det forhold, at den alderspension og førtidspension, der udbetales, bliver fastlagt efter samlevers indkomst.

Årsagen er selvfølgelig, at enhver person med handicap (som modtager førtidspension) eller en pensionist uden egen indkomst bør, som alle andre, få udbetalt hele satsen.

For når man tænker på menneskerettigheder og FN's konventioner, er det uacceptabelt, at udbetalingerne sker på den måde.

De fleste med en førtidspension, og som har fået et handicap, har en uddannelse bag sig, men hvis deres pension bliver sat ned, kan dette have store konsekvenser for deres familier, især hvis de har flere at forsørge. For mens en familie forsøger at acceptere at være blevet ramt af en sygdom, bliver de også hårdt ramt økonomisk.

Svar: Ikke indarbejdet.

Det er ikke hensigten med forslaget at ændre på regulering af den udbetalte alderspension eller førtidspension.

Anbefalingen vil indgå i den videre implementering af loven.